

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. v. De vnione substantiali materiæ & formæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Incompossibilitas non distinguitur realiter.

Connotat duo.

Primò dixi, non esse aliquid distinctum realiter, quia forma excludit aliam formam ab eodem subiecto, seclusis aliis omnibus; seclusis enim aliis omnibus per suam entitatem adaequatè complet appetitum subiecti, & facit corpus. Deinde seclusa illa entitate superaddita, forma est adhuc impossibilis cum altera forma, quia seclusa illa entitate facit vnum per se cum materia, quod ordinari ulterius non potest: ergo non est necessaria entitas superaddita ut forma sit impossibilis.

Secundò dixi, hanc impossibilitatem connotare speciale Dei decretum, & actionem productiuam formae in materia: quod ut explicem, obferua haec duo debere necessariò distingui, quando forma producit in materia, forma ligni v. g. in materia ligni: primum est virtus quam habet agens ad producendam illam formam: secundum est actio illa, per quam producit formam. Dico ergo quod ut forma ligni producat in materia in qua est etiam forma ignis, non sufficit eadem virtus agentis in actu primo, quia sufficiebat ad producendam formam ligni absente igne; sicut ut manuteneam pomum quod mihi alter vult eripere; sufficit quidem eadem compressio manus, qua illud seruabam nemine trahente, sed non sufficit eadem virtus in manu, quae ante sufficiebat.

Itaque ut forma dicatur impossibilis cum altera forma, requiritur speciale Dei decretum; sed illud non potest sufficere, quia cum sit omnino immanens in Deo, nihil noui potest ponere extra Deum. Requiritur ergo ut omnipotentia ponat duas formas simul in materia; ad hoc autem ut illas ponat, sufficit actio quae poneret singulas separatim; si enim actio illa prius ponebat formam in subiecto, absente alia forma, certe illam etiam ponet praesente alia forma, modò tamen actio illa poni possit quae ponebatur prius; non potest autem poni talis actio nisi procedat à potentia maiore in actu primo, quae videlicet possit illam producere etiam tunc quando altera forma resistit. Sed ut hoc magis intelligatur.

Prima obiectio.

Obiicitur primò. Illa distinguuntur realiter, quae possunt separari: sed haec impossibilitas formae cum altera forma potest separari à forma: ergo illa impossibilitas est aliquid distinctum ab ipsa forma.

Resp. negando minorem, quia quando duae formae diuinitus essent in eadem materia, semper haberent impossibilitatem secundum id totum, quod illa impossibilitas dicit in recto, & entitatiue, non secundum quod dicit connotatiue: duo enim includit illa impossibilitas, in recto entitatem formae, in obliquo connotationem decreti Dei ordinarij, & omnipotentia agentis iuxta exigentiam naturalem subiecti. Quando duae formae ponuntur in subiecto, conseruant semper totam entitatem impossibilitatis, sed non seruant illam connotationem.

Secunda obiectio.

Obiicitur secundò. Ante imperium illud speciale Dei, materia capax non erat intrinsece illius duplicis actionis, quae producuntur ambae formae in materia: ergo ut fiat capax illarum actionum, debet recipere aliquid intrinsecum distinctum ab illis actionibus impossibilibus.

Resp. distinguendo antecedens: ante illud imperium materia non erat capax illius duplicis actionis, secundum quod capacitas illa dicit in recto, & entitatiue, nego; secundum quod dicit in obliquo, & connotatiue, concedo. Ut igitur fiat capax, sufficit ut accedat de nouo connotatio tum imperij diuini, tum omnipotentiae producen-

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

tis illas actiones supra exigentiam materiae, atque adeò fortioris in actu primo.

Obiicitur tertio, ut omnipotentia operetur supernaturaliter, cum antea operaretur solum naturaliter, requiritur nouus aliquis influxus omnipotentiae; quandiu enim sola est virtus in actu primo, nihil ponitur nouum in rebus: sed quando duae formae ponuntur in materia, omnipotentia operatur supernaturaliter: ergo requiritur nouus aliquis influxus omnipotentiae, idest, actio aliqua noua.

Resp. distinguendo maiorem; ut omnipotentia operetur supernaturaliter secundum substantiam, cum antea operaretur solum naturaliter, requiritur aliquis nouus influxus connotatiue, concedo; ut omnipotentia operetur supernaturaliter secundum modum, requiritur nouus influxus entitatiue, nego; sufficit enim influxus nouus connotatiue, quia supernaturale secundum substantiam est illud quod est supernaturale secundum entitatem; supernaturale secundum modum est illud, quod secundum solum connotationem est supernaturale.

SECTIO V.

De vnione substantiali materiae & formae.

UT ex materia & forma tanquam ex principiis compositum physicum resulet, necesse est, ut illae inuicem nexu aliquo copulentur; quae dicitur vnio, nunc breuiter explicanda; primò enim quaeritur, vtrum illa sit; secundò, quid illa sit; tertio, quotuplex sit.

§. I.

Existentia unionis distincta.

NON hic quaeritur simpliciter, vtrum in composito physico detur vnio materiae ac formae; cum enim ex illis fiat compositum, quod est totum vnitum, non potest non dari vnio inter illas: sed controvertitur, vtrum vnio, quae intercedit inter materiam, & formam, sit aliquid realiter diuersum à materia & forma, quae vniuntur; an verò nihil sit ab illis distinctum realiter & entitatiue.

Dico primò, in composito physico dari vnionem distinctam realiter & entitatiue à materia & forma. Ita docent è veteribus Theologis Scotus, Ochannus, Durandus; è recentioribus, vix vllus est qui repugnet, praeter Valentiam, & paucos Thomistas, contra quos

Ratio primò sit; quia illa distinguuntur realiter, quae possunt separari: materia & forma possunt separari ab vnione; nam corpus & anima hominis mortui existunt realiter destructa vnione, quam habebant prius: ergo vnio ab illis distinguitur.

Prima ratio.

Responderi primò potest, vnionem non posse separari à materia & forma simul sumptis, sed sio. posse separari ab illis sumptis seorsim.

Sed contra manifestè inсто; vel enim per materiam & formam simul sumptas intelliguntur materia & forma existentes eodem tempore; & hoc falsum est, quia materia & anima hominis mortui simul existunt sine vnione; vel intelliguntur materia & forma vnita; & de hoc est argumentum; nam contendo materiam & formam vnitas non esse solum entitatem materiae & formae, quia illas esse vnitas, est aliquid separabile ab earum entitate. Idemque argumentum illos conuincit, qui dicunt vnionem non esse aliquid separabile à forma.

R. 3

propt.

provt in materia, quamvis possit separari à forma præcisè sumpta: nam illa forma, provt in materia, est aliquid separabile à materia & forma, cum forma sit extra materiam: ergo est aliquid ab ea distinctum; quod vnum volo.

Secunda
eualio.

Responderi secundò potest, vnionem secundum id quod dicit in recto, non posse separari à materia & forma, sed posse separari secundum id quod dicit in obliquo, & secundum connotationem; sicut dici solet de relatione, vocatione, duratione, & nuper dictum est de impossibilitate formarum.

Sed contrà: nam quod vnio non possit esse solum connotatio, sic euinco. Vel enim esset connotatio nouæ præsentiae localis, vel esset connotatio dispositionum: neutrum esse potest verum; nam anima esse potest præsens corpori, possunt adesse omnes dispositiones, & tamen anima non vnietur materiae, neque illam informabit: v. g. Christi anima existens in vtero Matris sanctissimæ, penetrabatur cum eius materia, in qua erant omnes dispositiones; & tamen illam non informabat. Deinde possunt per penetrationem homines duo esse simul in eodem loco; & tamen anima vnus non informabit corpus alterius: ergo vnio non potest esse connotatio præsentiae localis, & dispositionum: nihil autem aliud excogitari potest, cuius sit connotatio; si enim dixeris, illam esse connotationem actionis productiue compositi, sequitur saltem dari actionem aliquam distinctam, qua vniantur materia & forma, & hanc etiam non sufficere, conuincetur ex sequentibus. Denique vt sit noua connotatio debet dari aliquid noui fundans illam connotationem; si vnio non est distincta, nihil datur noui: ergo vnio est distincta.

Secunda
probat.

Secunda ratio fit, quia non possunt duo extrema realia, quæ antea non referebantur inter se, de nouo referri, nisi facta fuerit mutatio aliqua noua in aliquo: sed quando fit homo, materia & forma, quæ prius non referebantur, incipiunt de nouo referri: ergo necesse est vt fiat in aliquo mutatio: sed nulla est facta mutatio nisi per productionem vnionis: ergo debet vnio produci. Probatur maior, quia enunciationes contradictoriae non possunt etiam successiue verificari de eodem, nisi facta sit aliqua mutatio in aliquo: sed referri, & non referri sunt enunciationes contradictoriae: ergo illæ non possunt verificari de materia & forma, nisi facta sit in illis mutatio, aut extra illas. Maior probatur euidenter. Vt aliquid affirmetur verè de aliquo, quod prius non affirmabatur, imò etiam verè negabatur, debet esse aliqua ratio noua huius affirmationis, quæ non erat antè; si enim nulla sit noua ratio, non magis verè affirmabitur quàm ante: v. g. paries, qui verè negabatur esse albus, nunquam affirmabitur esse albus, nisi fiat aliquid nouum in eo: ergo non possunt successiue verificari duo contradictoria de eodem, nisi fiat aliqua mutatio in aliquo. Confirmatur, quia implicat esse denominationem formalem veram sine denominatione obiectiua; nam ab eo quod res est vel non est, vera est propositio: ergo vbi est noua denominatio formalis, ibi oportet esse nouam denominationem obiectiua, seu formam nouam.

Prima
eualio.

Responderi primò potest, duo contradictoria verificari de materia & forma, quia fit mutatio in tempore, & quia connotant diuinam voluntatem, quæ ab æterno decreuit vt materia & forma in hoc tempore faciant vnum.

Sed contrà: nam possent esse idem tempus, eadem materia & forma; & tamen non esse vnio:

A ergo vt contradictoria verificentur de materia & forma, non sufficit mutatio facta in tempore. Imò eodem iure dici posset, quod paries ex non albo fieri posset albus per solam mutationem temporis, & quia Deus ita decreuit.

Responderi secundò potest, factam esse mutationem in eo, quod factum est compositum, quod antea non erat.

Secunda
eualio.

Sed contrà; materia enim & forma quæ prius non faciebant compositum, non possunt facere compositum, nisi habeant aliquid nouum, quod non habebant ante; alioqui duo contradictoria verificarentur de eodem sine vlla mutatione: ergo antequam faciant compositum, recipiunt aliquid nouum: quod magis illustrabit etiam sequens probatio.

B

Tertia enim ratio est. Omnis generatio realis est fieri alicuius termini realis, qui antea non erat: sed generatio hominis non producit materiam & formam: ergo est fieri alicuius termini realis, qui distinguitur à materia & forma, qui terminus necessariò est vnio.

Tertia
probat.

Responderi solet, generatione produci compositum, non secundum vllas suas partes, sed vt est totum compositum.

Sed contrà. Non potest generatio producere compositum in ratione compositi, si neque totum producat, neque partes: sed generatio neque producit totum, neque partes: ergo non producit compositum in ratione compositi. Probatur minor, quia quod producit aliquod totum, necessariò producit illius partes; totum enim includit partes, partes autem compositi non producit, cum illæ fiant per creationem: ergo non producit totum compositum. Deinde implicat vt anima & corpus faciant compositum, nisi aliter se habeant, quàm antea se haberent: sed non aliter se habebunt nisi producatur vnio: ergo non possunt facere compositum nisi producatur vnio. Probatur minor. Non aliter se habent, nisi aliquid in illis fiat: sed in illis nihil fit præter vnionem: ergo vt aliter se habebant, debent habere vnionem productam de nouo. Denique materia & forma idè faciunt compositum, quia se aliter habent quàm ante: ergo non idè tantum se aliter habent, quia faciunt compositum.

D

Poterat addi quarta ratio ex mysterio Incarnationis, in quo videtur conuinci necessitas vnionis distinctæ. Sed de hoc dixi fuis tertiam partem, vbi probabam, dari vnionem aliquam realem humanitatis cum Verbo, quæ realiter neque sit humanitas, neque Verbum.

Obiicitur primò. Illa vniantur immediatè, quorum vnum est actus, & alterum est potentia: sed materia est potentia, forma verò est actus: ergo materia & forma vniantur immediatè; nam illa quæ non vniantur immediatè, non faciunt vnum per se.

Prima
ob-
iectio.

Resp. materiam & formam vniri reuerà immediatè, quamvis vniantur media vnione distincta; quia vnio media est inter illas tanquam ratio formalis vnendi, sicut effectus pendet immediatè ab agente, quamvis pendeat mediante actione, quæ est ratio formalis dependendi, sive formalis dependentia: oculus videt cælum immediatè, tametsi videat illud mediante visione; illa ergo non vniantur immediatè, quæ vniantur mediante aliquo tertio, quod non est ratio vnendi; quæ verò vniantur mediante aliquo tertio, quod est ratio vnendi, vniantur immediatè, quia illa ratio formalis est vnio immediata.

Obiicitur secundò. Si necessaria esset vnio distincta, obiectio.

Secunda
ob-
iectio.

fincta, vt materia & forma vnirentur inter se mutuo, deberet etiam vnio vniri per alteram vnionem; & sic daretur processus in infinitum. Probat, quia materia & forma tam bene possunt vniri se ipsis, quam vnio.

Resp. materiam, & formam non posse se ipsis vniri; vnionem autem se ipsa vniri, quia vnio nunquam potest existere, quin materia, & forma vniantur; materia verò & forma possunt existere, quamuis non vniantur; vnde non per se vniantur, sed per aliquid distinctum. Deinde vnio est essentialiter actualis vnio, ideòque se ipsa vnitur cum extremis; quod enim est essentialiter tale, se ipso est tale. Quemadmodum actio non fit per aliam actionem, quia cum sit essentialiter dependentia, non dependet per aliquid aliud.

Tertia obiectio.

Obiicitur tertio, nullam esse rationem, cur relatio, vbicatio, & duratio explicari possint per solam connotationem sine modo reali superaddito; vnio autem non possit explicari per solam connotationem.

Resp. esse disparitatem, quia si vnio esset solum connotatio, daretur actio quæ nihil produceret: deinde contradictoria de materia & forma essent successiue vera sine vlla mutatione; quæ duo non sequuntur si relatio, vbicatio, & duratio sint solum connotationes, vt suis locis ostensum est.

Quarta obiectio.

Obiicitur quarto. Si vnio est aliquid superadditum materiae & formæ, certè necesse est vt sit æquè distincta realiter ab illis ac lumen, quod est solida entitas distincta realiter ab aëre, ac impetus impressus lapidi, qui distinguitur ab eo realiter; vnde enim habes, quod lumen possit existere sine aëre, vnio autem non possit existere sine extremis? Quod idem dici potest de aliis omnibus modis.

Resp. in eo differre illas entitates, quæ dicuntur modi, ab aliis, quæ sunt distinctæ realiter à subiectis quæ afficiunt, quod modus sit essentialiter actualis determinatio ipsius modificati ad exercitium aliquod, atque adeò in suo conceptu formali & essentiali necessariò afficiat actu modificatum; quod facillè probari potest per inductionem omnium illorum, quæ dicuntur esse modi; vnio enim in suo conceptu dicit actuale nexum duorum. Idem dico de motu, de actione, figura, & aliis: hoc autem in nullo inuenies accidente realiter distincto; lumen enim in suo conceptu non dicit exercitium actuale ipsius subiecti in quo est. Idem dico de speciebus impressis, de impetu, de forma materiali; vnde ista omnia separata existere possunt à subiectis; modi autem existere non possunt separati.

§. II.

Quidditas vnionis inter materiam & formam.

Modus substantialis.

Posito quòd inter materiam & formam detur vnio distincta entitatiue ab extremis vnitis, & quod existere nequeat sine illis, sequitur illam esse modum quendam substantialem, hic est enim proprius character entitatis modalis, vt constat ex Metaphysica. Dixi autem esse modum substantialem, quia pertinet ad intrinsecam & essentialem rationem compositi subsistentis.

Difficultas ergo tantum est, vtrum modus iste substantialis, quem dixi esse vnionem, sit ipsamet actio, quæ dicitur generatio, & in compositis purè materialibus appellatureductio, siue productio formæ dependentè à materia, id est in materia.

A Dico secundò, vnionem materiae & formæ esse modum substantialem distinctum ab ipsa generatione, non solum in composito humano, sed etiam in compositis purè materialibus, in quibuseductio, & vnio distinguuntur. Ita docent ferè omnes qui ponunt vnionem distinctam ab extremis, sed quibusdam recentioribus visum est, vnionem illam non esse aliud, quam productionem formæ in compositis, vbi forma producit per ipsam generationem: contra quos antequam probetur assertio quam proposui,

Conclusio.

Obserua primò, formam non posse vnquam vniri materiae, quin vnatur tum efficienter, tum formaliter; quæ duo licet semper coniuncta sint, diuersa tamen sunt. Per illud vnitur forma efficienter, quod est vel principium, vel fieri vnionis: per illud vnitur formaliter, quod est ipsa vnio etiam in facto esse. Assertit itaque conclusio, eductionem esse quidem id quo materia & forma vniantur efficienter, quia est fieri vnionis; sed negat illam esse id quo vniantur formaliter, quia non est vnio ipsa in facto esse; quæ tamen duo inseparabilia sunt, quia forma nunquam vnitur efficienter, quin effectio illa terminum suum habeat, qui est vnio formalis in facto esse; neque vnquam erit vnio formalis in facto esse, quin habeat aliquod fieri: ex quo sequitur, formam non posse vnquam educi, quin vnatur materiae, atque adeò eductionem esse semper vnionem effectiuam, non autem vnionem formalem.

Vniri efficienter, & vniri formaliter.

C Obserua secundò, valde diuersa esse inter se duo ista, formam vniri materiae, & formam pendere à materia; nam anima rationalis vnitur materiae, à qua tamen non dependet: vniri ergo est formam efficere vnum per se cum materia vt comparte; pendere autem est fieri per actionem, quæ non possit existere sine materia; imò, materia non minùs vnitur formæ, quam forma vnitur materiae. Aliud ergo est pendere, aliud vniri: per eductionem itaque forma pendet formaliter, sed non vnitur formaliter.

Vniri & dependere quomodo differant.

D Obserua tertio, creationem animæ rationalis in hoc differre ab eductione formæ materialis, quòd creatio sit vna totalis actio, nullum omninò dicens ordinem ad productionem vnionis, à qua etiam separari potest, & sine illa concipi adequatè;eductio autem essentialiter est productio formæ, simul & vnionis, quia est productio formæ in materia; esse autem productionem formæ in materia est esse materiam fieri formam simul & vnionis, siue illa vnica sit actio, siue duplex, quarum vna producat formam, altera producat vnionem; sed vna tamen ita sit alteri connexa essentialiter, vt ne diuinitus quidem vna esse possit sine altera. His positis,

Creatio &eductio.

Ratio conclusionis est primò, quia si generatio formæ materialis esset vnio, sequeretur equum aut bouem genitos, nunquam esse posse illos eisdem, quos genuerunt equus aut bos generantes, quod est manifestè falsum. Probat, sequi, quia tunc non est idem compositum, quando non est idem vnitum; sed sieductio sit vnio, equus genitus non est idem vnitum, quod genuerunt parentes: ergo non est idem equus. Maior est manifesta, quia vnitum, & compositum, synonyma sunt. Probat, minor. Tunc non est idem vnitum formaliter, quando non est eadem vnio formalis; sicut tunc non est idem album, quando non est eadem albedo; mutarà enim formam mutatur concretum; sed sieductio sit vnio, non manet eadem vnio post generationem, quæ antea erat; nam mutato agente, mutatur actio; hic mutatur agens, quia equus genitus à parentibus,

Prima probatio.

non conservatur nisi à Deo solo : ergo si educio est unio, non manet idem vnitum quod erat antè.

Duplex
eualio.

Responderi primò potest, equum eundem manere, quia manet eadem materia, & eadem forma, quæ prius erant; nec esse opus ut remaneat eadem unio.

Sed contrà. Unio eodem modo est forma denominans compositum vnitum, quo calor denominat calidum; sed mutato calore, mutatur calidum: ergo mutata unione mutatur vnitum. Deinde si mutaretur anima hominis, mutaretur compositum: sed unio non est minùs de conceptu compositi, quàm forma: ergo illà mutata mutatur compositum.

Responderi secundò potest, non esse absurdum fateri, quod non sit equus omnino idem, quem genuerunt parentes.

Sed contrà: nam absurdum est dicere, talem equum esse genitum ab hac equa, & non esse ab ea genitum: sed ille idem equus dicitur esse genitus ab hac equa, alioqui non habet matrem; & dicitur tamen non esse genitus ab illa: ergo illud absurdum est.

Secunda
probatio.

Secunda ratio est, quia in homine datur unio, quæ non est actio: ergo in aliis etiam omnibus unio non est actio. Antecedens admittunt adversarij, & probatur, quia omnis actio habet terminum aliquem formalem, qui producit: sed generatio in homine si esset unio, non haberet terminum aliquem formalem qui produceretur, materia enim & forma creantur, totum autem compositum non potest fieri nisi fiat aliquid inclusum in eius entitate; ergo generatio in homine non est unio. Deinde ponere formam in materia, est effectus generationis humane: sed formam esse in materia, est unio cum materia: ergo unio est effectus generationis, non autem ipsa generatio.

Sola itaque consequentia primi enthymematis eget probatione; sic enim arguo. Homo est unio compositum cum aliis omnibus compositis materialibus: sed non erit unio compositum, si actio sit unio compositum materialium: ergo educio in compositis materialibus non est unio. Probatur minor. Tunc homo non erit unio compositum cum compositis materialibus, si homo non includat essentialiter actionem, alia verò composita illam includant: sed homo non includit essentialiter actionem, reliqua composita illam includent essentialiter: ergo non sunt unio composita. Deinde si productio forme materialis, & productio eius in materia non essent duæ actiones, sed unica productio solius forme in materia, creatio animæ rationalis in materia dici posset similiter actio unica, & unio animæ cum materia; idè enim (per te) educio est unio, quia exercetur in materia, idè ita fit, ut non sit extra materiam: sed creatio animæ rationalis ita fit in materia, ut non sit extra illam: ergo creatio animæ tam erit unio, quàm educio forme materialis; idè enim educio dicitur esse unio, quia non producit formam extra materiam; creatio autem animæ non producit animam extra materiam: ergo illa tam est unio quàm educio.

Neque dicas, actionem essentialiter esse compositam, propterea unio est: non autem propterea actio; & sic hominem & brutum esse composita unio.

Contrà enim est, quia educio idè est unio, quia est dependentia; sed quatenus est dependentia, est actio: ergo est unio quatenus est actio.

Tertia
ratio.

Tertia ratio est, quia si educio forme esset unio, deberet esse posterior ipsa forma; nam omnis cau-

salitas est aliquid posterius quàm ipsa causa; unio autem est essentialitas forme. Educio forme non potest esse aliquid posterius ipsa formæ, cum sit actio productiva forme: ergo educio forme non est eius unio cum materia.

Obicitur primò. Per illud forma vnitur materiæ, per quod est in materia: sed per educationem forma est in materia: ergo per educationem vnitur materia. Maior certa est, nam uniri materiæ non est aliud, quàm esse in materia. Probatur minor. Per illud forma est in materia, per quod dependet à materia: sed forma per educationem pendet à materiæ; educio enim est dependentia à materiæ: ergo per educationem forma est in materia. Imò educio non potest esse in materia, quia forma per illam trahatur ad materiam; sed educio per se ipsam est in materia: ergo educio per se ipsam trahit formam ad materiam.

Respondeo ex prænotatis, formam uniri efficienter per educationem, sed non uniri formaliter; unde distinguitur minor; sed per educationem forma est in materia efficienter & concomitanter, concedo; formaliter, nego. Ad probationem distinguitur maior eodem modo; per illud forma est in materia efficienter, & concomitanter, per quod dependet, concedo; per illud est formaliter, nego; quia quamvis impossibile sit formam educi, quin uniat, cum educio sit fieri formam simul & unionis, non est tamen id quo formaliter vnitur, sed est id quo fit unio formalis.

Obicitur secundò. Educio non propterea est actio, sed propterea passio quædam, est id quo forma ponitur in materia, non efficienter tantum, quia ut sic non est actio: ergo ponitur formaliter. Probatur maior. Receptio subiectiva forme in materia, est id quo forma ponitur in materia: sed educio, propterea passio, est ipsa receptio subiectiva: ergo educio propterea est passio, est id quo forma est in materia. Deinde per illud forma vnitur formaliter, quo posito, sublati aliis omnibus, forma intelligitur in materia; sed posita educatione, sublati aliis omnibus, forma intelligitur necessariò in materia: ergo per educationem forma vnitur formaliter materiæ.

Respondeo, passionem esse formaliter receptionem ipsius actionis, quia est ipsum fieri receptum in materia; non esse autem formaliter receptionem ipsius forme, sed tantum concomitanter; probaturque, quia anima rationalis recipitur, quamvis eius actio non sit passio; & forma materialis fieri potest per creationem, & uniri tunc sine passionis ulla erit receptio. Unde ad argumentum distinguitur maior; passio est id quo forma ponitur in materia concomitanter, concedo; formaliter, nego: quia, ut dixi, non est receptio forme nisi concomitanter. Deinde altera etiam maior distinguitur; per illud forma vnitur formaliter, quo posito, sublati aliis omnibus, forma intelligitur in materia efficienter tantum, & concomitanter, nego: intelligitur in materia formaliter, & præcisè, concedo: posita educatione, & sublati aliis omnibus, forma efficienter & concomitanter intelligitur esse in materia; sed non præcisè, ac formaliter vi illius, quia scilicet poni non potest educio, quin ponatur unio, cuius est fieri.

Obicitur tertio. Prius naturà forma est in materia, quàm recipiat unionem: ergo superfluum est modus unionis distinctus ab educatione. Probo antecedens. Prius naturà existit forma, quàm recipiat in se modum unionis: sed in illo priori forma est in materia, non enim est extra materiam, nec in se ipsa:

Prima ob-
iectio.

Secunda
obiectio.

Tertia ob-
iectio.

ipsa : ergo prius naturā forma est in materia, quam habeat modum vnionis.

Respondeo negando primum antecedens. Ad probationem concedo formam prius naturā existere, quam habeat vnionem, quamuis eodem instanti temporis illam habeat. In illo ergo priori forma reuera est in materia, quamuis non concipiatur esse in materia, nec extra materiam; sicut creatio est prior termino, & in illo priori est in termino, sed non concipitur in termino, nec extra illum; vel potius in illo priori est in termino ab ipsa dependente. Similiter forma in illo priori habet vnionem, sed ab ipsa forma dependentem.

Quarta obiectio.

Obiicitur quartò. Illa non distinguuntur, quā nulla vi, etiam diuina, possunt separari: sed vnio nulla vi diuina potest separari ab eductione: ergo vnio non distinguitur ab eductione. Probo minorem. Vnio formæ cum materia est inhærentia formæ cum materia: sed eductio separari non potest ab inhærentia: ergo separari non potest ab vnione.

Respondeo verum esse, quod vnio separari non potest ab eductione collectiue sumpta, id est, ab omni eductione; sed posse separari ab omni eductione sumpta distributiue, quia non potest esse sine aliqua eductione: sicut quantitas finita esse non potest sine aliqua figura, & creatura esse non potest sine aliqua dependentia; sed esse potest sine quouis determinatē sumpta: nam ab hac vnione separare potest Deus hanc & hanc eductionem.

§. III.

Quotuplex in composito physico sit vnio.

Vnio hæc, quam dixi esse modum distinctum à materia, forma, & eductione, potest esse vel vnica, vel multiplex. Vnicam esse asserit maxima pars Doctorum, sed eam aliqui volunt esse vnā & eandem, tum in materia, tum in forma tanquam in subiecto: alij ponunt eam in sola materia, quidam in sola forma. Qui verò eam volunt esse duplicem, asserunt vnā esse in materia vt subiecto, & terminari ad formam; aliam in forma tanquam in subiecto, & terminari ad materiam.

Duplex vnio.

Dico tertio, admittendam esse necessariò duplicem vnionem partialem in composito physico, alteram in materia, alteram in forma. Ita docent Arrius primo de generat. disp. 2. quaest. 16. Hurtadus disp. 5. Phys. sect. 5. 6. 7. Conimbricenses 2. Physic. c. 2. quaest. 6. art. 2.

Vnica vnio non est in duobus.

Ratio autem sit, quia si daretur vna simplex vnio in composito, vel illa reciperetur in materia simul & forma, vel in materia sola, vel in sola forma: nullum ex his dici potest: ergo non est vnica simplex vnio in composito. Probatur primò, quod recipi non possit in materia simul & forma; nam implicat vt eadem entitas modalis intrinseca sit duobus modificatis distinctis; si enim posset idem modus esse intrinsecus pluribus modificatis, possent plures quantitates habere figuram eandem; plures homines moueri vnico motu; plures effectus fieri per vnā actionem; plures Angeli subsistere per vnā substantiam; tota enim ratio cur hæc impossibilia sint, est quia illa sunt entitates modales, qualis etiam est vnio; nam tametsi necessariò illa nexus est duorum, & essentialiter includit duo, quorum vnū sit subiectum, & alterum terminus; implicat tamen vt includat duo vt subiecta quæ afficiat & modifiet intrinsecè. Deinde id maximè patet in homine; si enim vnica vnio esset

A intrinseca corpori & animæ, & reciperetur in vtroque, vel illa esset immaterialis, & sic recipi non posset in corpore vt subiecto; vel esset materialis, & sic recipi non posset in anima spiritali; nam aliqui anima etiam esse posset quanta, & alba, & calida.

Deinde probatur, quod vnio non sit in sola materia, nec in sola forma; quia ideò materia v. g. indiget vnione intrinseca, quia per generationem incipit aliter se habere intrinsecè: sed æquè forma incipit etiam aliter se habere; non enim minùs incipit forma de non informante fieri informans, quàm materia de non sustentante fieri sustentans: ergo æquè forma recipere debet vnionem intrinsecam, ac materia; idemque argumentum valebit si dixeris, vnionem esse in sola forma; nam materia etiam non minùs mutatur, quàm forma; si enim sine vnione intrinseca potest materia de non sustentante fieri sustentans, poterit etiam forma sine intrinseca vnione fieri de non informante informans. Imò forma perfectiua intrinsecè, recipi debet in eo, cuius est perfectiua: sed vnio est intrinseca perfectiua tum formæ, tum materiæ; nam vtraque incompleta est intrinsecè: ergo debet vnio esse intrinseca vtrique. Denique si vnio esset in sola forma, homo generans nihil planè produceret substantiale; potentia enim corporea, qualis est potentia generatiua, non potest producere aliquid spirituale.

Nec est in sola materia nec in sola forma.

C Obiicitur primò. Frustrà multiplicatur entia sine necessitate: sed per vnica vnionem sufficienter vniuntur materia & forma: quod probatur, quia vbi est essentialis nexus duorum, necessariò duo sunt vnita: sed vnio est essentialis & actualis nexus duorum: ergo per eam duo extrema compositi vniuntur: ergo per vnica vnionem duo extrema compositi necessariò vniuntur. Deinde si vna intelligatur vnio inter materiam & formam, implicat vt non intelligantur ambæ vnite. Denique per vnica vnionem receptam in materia v. g. materia est vnita formæ: ergo per vnica illam vnionem forma est vnita materiæ; nam implicat intelligere materiam intrinsecè vnitam formæ, quin intelligas formam intrinsecè vnitam materiæ.

Prima obiectio.

D Respondeo materiam & formam, cum sint extrema mutationis capacia, non posse vniri sufficienter per vnica vnionem; non enim debent tantum coniungi, sed debent etiam recipere vnionem tanquam perfectionem intrinsecam: vnde ad probationem negatur illa maior, vbi est actualis & essentialis nexus duorum, ibi duo sunt vnita sufficienter tanquam extrema mutationis capacia, & per vnionem perfectibilia, negatur. Similiter si vna intelligatur vnio inter materiam, & formam, illæ tamen non intelliguntur vnite sufficienter tanquam extrema mutationis capacia, & per vnionem intrinsecè perfectibilia, quia vnica vnio esse non potest in duobus subiectis. Denique nego illam consequentiam, si per vnica vnionem materia est intrinsecè vnita formæ: ergo per illam eandem forma est intrinsecè vnita materiæ; quia licet verum sit, quod implicat intelligere materiam intrinsecè vnitam formæ, quin intelligas formam intrinsecè vnitam materiæ concomitanter per diuersam vnionem; non tamen intelligitur vnita per eandem. Ex quibus planè constat, quod vnio vnica non est sufficiens vinculum duorum mutationis capacium, & tanquam intrinseca perfectio amborum; atque adeò duplex requiritur vnio in composito.

Obiicitur secundò. Per vnica vnionem receptam in materia, materia recipit formam intrinsecè: ergo

Secunda obiectio.

ergo per illam vnionem forma recipitur intrinsecè in materia; nam certe illa non sunt duo distincta: sed formam recipi in materia, est formam vniri materiæ: ergo per solam vnionem receptam in materia forma vnitur materiæ.

Respondeo distinguendo maiorem; per vnionem materia recipit formam intrinsecè, quantum est ex parte materiæ, concedo; quantum est tum ex parte materiæ, tum ex parte formæ, nego: posita enim vnica vnione habet materia totum quod est necesse ex parte materiæ vt recipiat formam; sed non habet totum, quod est necessarium ex parte formæ.

Tertia obiectio.

Obiicitur tertio. Si duæ illæ vniones materiæ ac formæ realiter distinguuntur, possunt ergo inuicem separari, & vna potest existere sine altera: tollatur ergo vnio illa, quæ fingitur esse in ipsa forma, tunc extrema illa vnita manent, cum habeant vnionem: ergo frustrà erit altera vnio.

Respondeo negando, quod possit etiam diuinitus separari vnio formæ ab vnione materiæ; ita vt in sola materia sit vnio, in forma verò non sit vnio vlla. Possunt quidem vniones illæ sic separari, vt tollatur hæc vnio distributiue, manente altera vnione; sed non potest vnio materiæ separari ab omni vnione formæ, quia vna vnio essentialiter connotat aliam.

Quarta obiectio.

Obiicitur quarto posset, quod vnica est vnio hypostatica, quæ vnit humanitatem Christi cum Verbo diuino, & Verbum diuinum cum humanitate. Sed argumentum hoc Theologicum solum est *tertia parte*: vel enim negatur paritas, cum Verbum non sit extremum capax mutationis, & intrinsecè perfectibile per vnionem; vel ponitur vnio ex parte Verbi, quæ distincta non sit ab entitate Verbi. Sed hæc aliàs.

SECTIO VI.

De composito substantiali, quod est corpus.

Ex materiâ, formâ, & vnione, quas hætenus exposui, coalescit totum, quod vocatur essentiale physicum, siue corpus substantiale physicum: totum enim integrale constat ex partibus eiusdem omnino rationis; totum verò metaphysicum constat ex genere ac differentia, ex essentia & existentia, ex supposito & natura. De composito itaque physico, quod est corpus, solum restat dicere hoc loco, an, & quomodo distinguatur à suis partibus. Quod verò vterius queri posset, vtrum omne corpus necessariò constet ex materia & forma, vtrum totum compositum sit subiectum omnium accidentium, disputari debet partim in libris de cælo, partim in libris de generatione.

Prima conclusio.

Dico primò, totum compositum distingui saltem inadæquatè à partibus seorsim sumptis; v. g. distinguitur à forma solitariè sumpta, & à materia solitariè sumpta.

Ratio manifesta est, quia illud distinguitur ab alio, saltem inadæquatè, quod includit aliquid realiter distinctum ab alio: sed compositum includit aliquid distinctum à singulis partibus sumptis seorsim; nam includit aliquid distinctum realiter à materia v. g. cum includat formam; & aliquid distinctum à forma, cum includat materiam: ergo compositum distinguitur à singulis partibus sumptis seorsim.

Secunda conclusio.

Dico secundò, Totum compositum non est vlla entitas, etiam ratione distincta à partibus unitis & simul sumptis. Ita omnino docet Philosophus

A quarto *Physicorum, textu 23. Non est (inquit) præter partes totum.* Et consentiunt ferè omnes Philosophi, contra Scotum & Scotistas, & alios paucos.

Prima ratio.

Ratio est primò, quia vel illa entitas, quæ esset compositum, esset tota essentia hominis v. g. vel esset pars illius essentia: neutrum dici potest; probò enim non esse totam essentiam hominis, quia sic anima & corpus non essent partes hominis essentiales, quod nemo dixerit. Probo similiter, non esse partem essentia, quia sic non esset totum. Deinde daretur progressus in infinitum, quia totum distinguitur à partibus. Illa entitas esset pars: ergo illa entitas distingueretur à toto, & rursum de hoc toto quæretur in infinitum.

B Secundò. Illud totum distinctum à partibus unitis, vel est entitas simplex, vel composita; si est simplex: ergo non est ipsum compositum, quia compositum non est simplex; si composita: ergo distinguitur à suis partibus, quæ non sunt materia & forma; & sic daretur processus infinitus.

Secunda ratio.

Tertio. Intellectis partibus, & præcise quocunque alio, impossibile est non intelligere totum: ergo totum non distinguitur à partibus. Probatur antecedens. Implicat intelligere formam actu informantem, & materiam actu informatam, quæ intelligatur effectus formalis formæ informantis: sed effectus ille formalis est aliquod formatum, siue totum: ergo non possunt intelligi partes vnitæ simul sumptæ, quin intelligatur totum compositum.

Tertia ratio.

C Obiicitur primò. Nihil esse potest causa sui ipsius: sed materia & forma sunt causæ compositi, etiam prout vnitæ; non enim causant vt separatæ: ergo compositum distinguitur ab illis.

Prima obiectio.

Respondeo, partes etiam vt vnitas posse sumi vel seorsim, vel collectiue. Sumuntur seorsim, quando non sumuntur vt vnica tantum res, sed vt plura extrema inter se distincta: tunc sumuntur collectiue, quando sumuntur vt vnica tantum res conflata ex pluribus. Itaque ad argumentum distinguitur maior; materia, forma, & vnio collectiue sumptæ sunt causæ compositi, nego: materia & forma seorsim sumptæ, concedo.

D Obiicitur secundò. Malè diceret aliquis: Partes vnitæ constant ex partibus unitis; sicut dicitur: Totum compositum constat ex partibus unitis: ergo totum non est partes vnitæ collectiue sumptæ.

Secunda obiectio.

Respondeo negando consequentiam; sequitur enim ex eo duntaxat, quod totum compositum in modo concipiendi differt à partibus, non autem realiter, vel ex parte rei conceptæ; habent enim diuersa nomina, quibus eadem res significatur, sed diuerso modo concepta.

Obiicitur tertio. Totus homo generatur & corrumpitur, non autem partes: ergo totum est aliquid præter partes. Similiter totum continet partes, partes autem non se continent.

Tertia obiectio.

Respondeo, partes hominis non generari & corrumpi secundum proprias entitates, sed secundum vnionem, seu quatenus vnitas; totus autem homo non generatur nisi secundum vnionem. Totum continet partes sumptas seorsim, non sumptas collectiue.

Quarta obiectio.

Obiicitur quarto. Totum est simpliciter vnum, partes autem etiam collectiue sumptæ sunt simpliciter plures: ergo totum distinguitur à partibus.

Respondeo distinguendo maiorem. Totum est simpliciter vnum per compositionem, concedo; per

per